

Briuselis, 2021 05 18
COM(2021) 252 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

dėl pasaulinio požiūrio į mokslinius tyrimus ir inovacijas

Europos tarptautinio bendradarbiavimo kintančiame pasaulyje strategija

Pasaulinis požiūris į mokslinius tyrimus ir inovacijas

Europos tarptautinio bendradarbiavimo kintančiame pasaulyje strategija

1. ĮVADAS

Piliečių ir ateities kartų gerovė labai priklauso nuo to, ar pavyks sutelkti pasaulio tyrėjus ir novatorius. Kad sukurtume novatoriškus sprendimus, padedančius įgyvendinti teisingą žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, atitinkančią darnaus vystymosi tikslus¹, ir didinti Europos atsparumą, gerovę, konkurencingumą ir ekonominę bei socialinę gerbūvį, turime iki šiol neregėtu mastu bendradarbiauti tarpvalstybiniu lygmeniu.

Įgyvendindama savo politiką ir programas ES labai prisideda prie mokslinių tyrimų ir inovacijų tarptautinimo². Abipusis atvirumas, laisvas keitimasis idėjomis ir bendras sprendimų kūrimas atlieka labai svarbų vaidmenį siekiant įgyti fundamentinių žinių ir jas plėtoti ir yra esminiai gyvybingos inovacijų ekosistemos elementai.

Tačiau ES veiksmams būdingas atviras bendradarbiavimas vyksta pakitusioje pasaulinėje aplinkoje. Kitos svarbios mokslo galiūnės šiuo metu lenkia ES pagal jų išlaidų mokslui sudaromą procentinę bendrojo vidaus produkto dalį, didėja geopolitinė įtampa ir kyla pavojų žmogaus teisėms bei pagrindinėms vertybėms, kaip antai akademinėi laisvei. Kai kurios šalys technologijų srities lyderystės vis dažniau siekia diskriminacinėmis priemonėmis ir mokslinius tyrimus bei inovacijas dažnai paverčia įtakos pasaulyje didinimo ir socialinės kontrolės įrankiu. Būtina ne tik didinti ES gerovę ir ekonominę konkurencingumą, bet ir stiprinti jos gebėjimą savarankiškai rasti šaltinių, iš kurių jos piliečiai būtų aprūpinami svarbiausiomis saugiomis ir patikimomis technologijomis ir paslaugomis.

Atsižvelgdama į dabartines pasaulines tendencijas, ES turėtų rodyti pavyzdį propaguodama taisyklėmis grindžiamą daugiašališkumą³, siekdama užtikrinti abipusį bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje atvirumą, kad būtų lengviau pasauliniu mastu spręsti pasaulinius uždavinius, ir keisdamosi geriausios praktikos pavyzdžiais. Ji turėtų remti pastangas siekti nusistatytų atviro strateginio savarankiškumo tikslų⁴ ir kartu tam tikrose srityse diferencijuoti dvišalį bendradarbiavimą su ES nepriklausančiomis šalimis.

Todėl šiame komunikate Komisija pateikia naują strategiją, kuria:

- dar kartą patvirtinamas ES įsipareigojimas savo pavyzdžiu rodyti, kaip išlaikyti tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje atvirumą, ir kartu,

---

¹ <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>.

² *ES tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje stiprinimas ir koncentravimas. Strateginis požiūris* (COM(2012) 497); taip pat žr. 2014, 2016 ir 2018 m. tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje strategijos įgyvendinimo ataskaitas (atitinkamai – COM(2014) 567, COM(2016) 657 ir SWD(2018) 307 10 priedas).

³ Bendras komunikatas dėl didesnio ES indėlio į taisyklėmis grindžiamą daugiašališkumą (JOIN(2021) 3).

⁴ Ilgalaikė kompleksinė Europos atviro strateginio savarankiškumo stiprinimo koncepcija taip pat bus pateikta Komisijos 2021 m. strateginio prognozavimo ataskaitoje.

vadovaujantis pagrindinėmis vertybėmis, skatinti užtikrinti vienodas sąlygas ir abipusiškumą;

- stiprinama ES lyderystė remiant daugiašales mokslinių tyrimų ir inovacijų partnerystes, kurių tikslas – kurti naujus uždavinių, susijusių su žaliaja ir skaitmenine ekonomika, sveikata, socialiniais reikalais ir inovacijomis, sprendimus.

Įgyvendinant šią pasauliniu požiūriu grindžiamą strategiją turėtų būti:

- siekiama diferencijuoti ES dvišalį bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje taip, kad jis derėtų su Europos interesais bei vertybėmis ir padėtų stiprinti ES atvirą strateginį savarankiškumą;
- telkiami mokslo ištekliai, technologijos ir inovacijos siekiant spartinti darnų bei įtraukų vystymąsi ir perėjimą prie atsparios žinių visuomenės ir ekonomikos mažas ir vidutines pajamas gaunančiose šalyse;
- įgyvendinamos iniciatyvos, grindžiamos Europos komandos principu, kurio esmė – jungti ES, finansų įstaigų ir valstybių narių veiksmus, kad jie būtų kuo veiksmingesni ir paveikesni.

Juo taip pat bus vadovujamasi įgyvendinant naujosios ES civilinių mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Europos horizontas“ tarptautinius veiksmus ir užtikrinant šios programos sinergiją su kitomis ES programomis, visų pirma Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemone „Globali Europa“.

2. ES ĮSIPAREIGOJIMO MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR INOVACIJŲ SRITYJE LAIKYTIŠ TARPATAUTINIO ATVIRUMO PRINCIPŲ IR PAGRINDINIŲ VERTYBIŲ PATVIRTINIMAS

Siekdama skatinti pasaulinį atvirumą ir mokslinius mainus, ES turėtų didinti savo kaip aukšto lygio, dinamiško mokslinių tyrimų ir inovacijų centro patrauklumą. Kertiniai mokslinių tyrimų klestėjimo akmenys yra minties laisvė, kritinio mąstymo ugdymas, įrodymais pagrįstas argumentavimas ir argumentų, pagrįstų vien apeliavimu į autoritetą, atmetimas. Todėl ES turėtų ir toliau sudaryti tyrėjams ir novatoriams sąlygas dirbti demokratiškoje, įtraukioje ir palankioje aplinkoje, kuri būtų apsaugota nuo politinio kišimosi ir kurioje būtų ginama akademinė laisvė, suteikiama galimybė vykdyti žinių siekiu grindžiamus mokslinius tyrimus ir užtikrinama pagarba ES pagrindinių teisių chartijoje nustatytoms teisėms bei jų apsauga.

ES turėtų užtikrinti, kad technologijos būtų kuriamos žmonių ir visuomenių labui, ne iš autoritarinių paskatų, laikantis aukštų etikos standartų ir paisant žmogaus teisių. Be to, ES turėtų rodyti pavyzdį tokiose srityse kaip taisyklėmis grindžiamos inovacijų ekosistemos kūrimas ir intelektinės nuosavybės teisių gynimas pasitelkiant nepriklausomą teismų sistemą. Intelektinės nuosavybės teisių apsauga ir gynimas turėtų padėti užtikrinti, kad technologinės inovacijos būtų perduodamos, skatinamos ir skleidžiamos taip, kad padėtų didinti socialinę ir ekonominę gerovę.

Tuo pat metu, siekdama stiprinti ilgalaikes ES mokslinių tyrimų ir inovacijų vertės grandines, ES turėtų skatinti savo tyrėjus ir novatorius prisidėti prie pasaulinių inovacijų ekosistemų ir naudotis jų teikiamomis galimybėmis. Be to, ji turėtų toliau skatinti su žmogiškojo kapitalo

plėtra susijusį bendradarbiavimą, įgyvendindama tyrėjų mokymo ir judumo iniciatyvas, visų pirma programą „Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“⁵.

Kad ši lyderystė būtų išlaikyta, ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programa ir toliau bus atvira pasauliui. Tai reiškia, kad daugumoje programos „Europos horizontas“ veiksmų galės dalyvauti asmenys iš viso pasaulio, nesvarbu, kur bebūtų jų įsisteigimo ar gyvenamoji vieta. Siekdama padėti mažas ir vidutines pajamas gaunančioms šalims plėtoti savo mokslinių tyrimų ir inovacijų pajėgumus, ES daugeliu atvejų finansuos tose šalyse įsisteigusią teisės subjektų dalyvavimą programos „Europos horizontas“ veiksmuose, užtikrindama sinergiją su Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemone.

ES nepriklausančios šalys gali tapti „Europos horizonto“ asocijuotomis šalimis – tokie atveju jų piliečiai ir organizacijos šios programos veikloje gali dalyvauti iš esmės tokiais pat sąlygomis, kaip ir ES valstybių narių piliečiai ir organizacijos⁶. Dalyvavimas programoje „Europos horizontas“ asocijuotųjų šalių teisėmis suteikia ES ir jos partnerėms galimybę derinti mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos tikslus, telkti išteklius, dalytis išlaidas, naudotis vienas kitų žiniomis, praktine patirtimi, talentais, kompetencija ir mokslinių tyrimų infrastruktūra, o jų novatoriams sudaro sąlygas patekti į naujas rinkas. Vykdydama savo įsipareigojimą laikytis tarptautinio atvirumo principo, ES galimybę tapti „Europos horizonto“ asocijuotomis šalimis šiuo metu suteikia visoms pasaulio šalims, palaikančioms Europos vertybes ir pasižyminčioms mokslo, technologijų ir inovacijų srityje.

Kartu, siekiant stiprinti ES vaidmenį taisyklėmis ir vertybėmis grindžiamo bendradarbiavimo srityje, užtikrinant, kad su moksliniais tyrimais ir inovacijomis susijusi ES ir valstybių narių išorės politika derėtų tarpusavyje, su tarptautiniais partneriais bus aptartos vertybės ir principai, kuriais turėtų būti grindžiamas tarptautinis bendradarbiavimas mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje. Šios diskusijos, per kurias bus remiamasi 2021 m. pristatytu Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų paktu, visų pirma vyks EMTE pertvarkos forume, kuris yra vienas iš sustiprintos Europos mokslinių tyrimų erdvės⁷ elementų.

ES turėtų stengtis užtikrinti, kad ji ir jos tarptautiniai partneriai vienodai traktuotų ir įgyvendintų toliau nurodytus aspektus.

Akademinė laisvė. Akademinė laisvė, sąžiningumas ir institucinė autonomija – ES universitetų ir aukštojo mokslo įstaigų pagrindas. ES ir jos valstybės narės turėtų tarptautiniu mastu propaguoti ir saugoti šias bendras pagrindines vertybes ir santykiuose su trečiosiomis valstybėmis laikytis Bonos deklaracijoje dėl mokslinių tyrimų laisvės⁸ nustatytų principų.

---

⁵ https://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/node_en.

⁶ Norą tapti „Europos horizonto“ asocijuotomis šalimis pareiškė šios anksčiau programoje „Horizontas 2020“ asocijuotųjų šalių teisėmis dalyvavusios šalys: Norvegija, Islandija, Albanija, Bosnija ir Hercegovina, Juodkalnija, Šiaurės Makedonija, Serbija, Turkija, Gruzija, Armėnija, Ukraina, Moldova, Tunisas, Izraelis, Farerų Salos, Šveicarija. Asocijuotąja šalimi pagal Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimą taps ir Jungtinė Karalystė, be to, norą tapti tokiomis šalimis pareiškė ir Marokas bei Kosovas*.

⁷ *Nauja Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų erdvė* (COM(2020) 628).

⁸ https://www.bmbf.de/files/10_2_2_Bonn_Declaration_en_final.pdf.

Mokslinių tyrimų etika ir sąžiningumas. Vykstant sparčiai naujų technologijų plėtrai būtina vis iš naujo vertinti taikomus principus, kad būtų sprendžiami etikos uždaviniai ir užtikrinama, kad technologinės inovacijos būtų orientuotos į žmogų. ES turėtų toliau tarptautiniu mastu propaguoti Europos elgesio kodeksą mokslinių tyrimų etikos klausimais ir Pasaulinį elgesio kodeksą mokslinių tyrimų nedaug išteklių turinčiose vietovėse klausimais. Ji per Europos etikos ir sąžiningumo tinklus plės tarptautinius dialogus, taip pat remis pasaulines konferencijas mokslinių tyrimų sąžiningumo klausimais⁹.

Lyčių lygybė, įvairovė ir įtraukumas. Pagal Komisijos parengtą 2020–2025 m. lyčių lygybės strategiją¹⁰ ir Vykdam ES išorės veiksmus įgyvendinamą lyčių lygybės ir moterų įgalėjimo darbotvarkę¹¹ ES turėtų integruoti lyčių aspektą į visas tarptautinio bendradarbiavimo sritis. Palaikydama dialogą su ES nepriklausančiomis šalimis, ji taip pat turėtų skatinti pasauliniu mastu mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje užtikrinti lyčių pusiausvyrą ir lygybę, jaunimo įgalėjimą, įtraukumą ir įvairovę plačiaja prasme¹².

Atvirieji duomenys ir atvirasis mokslas. Pastangos užtikrinti, kad mokslinių tyrimų duomenys būtų kuo atviresni, kuo labiau standartizuoti ir kuo sąveikesni, duoda naudos tiek ES, tiek visam pasauliui, jei tik tokias pačias pastangas deda ir kitos šalys bei regionai. ES turėtų ir toliau remti tokias įstaigas ir platformas kaip Mokslinių tyrimų duomenų aljansas ir Tarptautinės mokslo tarybos Duomenų komitetas ir prisidėti prie EBPO, Jungtinių Tautų ir G 7 veiksmų. Bendras tikslas yra užtikrinti, kad duomenų rinkiniai atitiktų surandamumo, prieinamumo, sąveikumo ir tinkamumo kartotinai naudoti principus. ES taip pat remis su Europos atvirojo mokslo debesija susijusią tarptautinę informavimo veiklą.

Standartai. ES taip pat turėtų stiprinti savo kaip pasaulinių standartų nustatymo lyderės poziciją – aktyviau tarptautiniu lygmeniu bendradarbiauti mokslinių tyrimų, atliekamų prieš pradėdant rengti standartus, ir mokslinių tyrimų, susijusių su standartizavimu, srityse.

Įrodymais grindžiamos politikos formavimas. ES ir jos valstybės narės garsėja kaip stiprios įrodymais grindžiamos politikos formavimo specialistės. Jos turėtų dalytis mokslo duomenimis, aktualiais norint daryti politikos išvargas ir semtis patirties, ir dalyvauti pasaulinių tinklų veikloje.

Be to, didesnis dėmesys mokslui ir technologijoms ES užsienio ir saugumo politikoje, t. y. **mokslo diplomatija**, padėtų ES rodyti švelniąją galią ir veiksmingiau ginti mūsų ekonominius interesus ir vertybes, tenkinant šalių partnerių poreikius bei interesus ir išnaudojant ES kaip aktyvaus mokslinių tyrimų ir inovacijų centro stiprybes.

---

⁹ Pridedant tokioms tarptautinėms organizacijoms kaip Pasaulio sveikatos organizacija ir Jungtinių Tautų edukologijos ir kultūros organizacija.

¹⁰ *Lygybės sąjunga. 2020–2025 m. lyčių lygybės strategija* (COM(2020) 152 *final*).

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0152&from=LT>.

¹² Su kitais nei lyčių lygybės aspektais susijusi ES lygybės sąjungos politikos darbotvarkė yra nustatyta šiose strategijose ir planuose: 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų planas (COM(2020) 565 *final*); 2020–2025 m. LGBTIQ asmenų lygybės strategija (COM(2020) 698 *final*); ES romų lygybės, įtraukties ir dalyvavimo strateginis planas (COM(2020) 620 *final*); 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija (COM(2021) 101 *final*).

2021 m. ES turėtų, EMTE pertvarkos forume¹³ koordinuodama veiksmus su valstybėmis narėmis, nustatyti tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje principus ir vėliau juos propaguoti per daugiašalį dialogą su šalimis partnerėmis ir tarptautiniuose forumuose.

3. ES PASAULINIO POŽIŪRIO Į MOKSLINIUS TYRIMUS IR INOVACIJAS PERSVARSTYMAS: SIEKIS UŽTIKRINTI VIENODAS SĄLYGAS IR ABIPUSIŠKUMĄ

ES pastangos visame pasaulyje skatinti abipusį atvirumą gali nueiti perniek dėl geopolitinės įtampos ekonominės transformacijos laikotarpiu. Konkuruodamos dėl technologijų srities lyderystės, kai kurios ES nepriklausančios šalys griebsi ribojamųjų arba diskriminacinių priemonių, kurios yra nesąžiningos ES novatorių, įmonių ir ypač startuolių atžvilgiu. Be to, užsienio šalių kišimasis gali kelti pavojų sąžiningumo ir autonomijos principams, kuriais Europos Sąjungoje grindžiamos mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemos.

Dėl šių priežasčių ES požiūrį reikia persvarstyti, kad būtų užtikrinta geresnė jos interesų, vertybių ir kompetencijos apsauga, padidintas jos atsparumas ir kartu išlaikytas noras kuo daugiau bendradarbiauti.

ES turėtų ryžtingiau skatinti užtikrinti vienodas sąlygas ir abipusiškumą, kad būtų paisoma pagrindinių teisių ir principų, užtikrinama naudojimosi intelektualinės nuosavybės teisėmis apsauga bei tiekimo saugumas ir skatinama kurti sąžiningas inovacijų ekosistemas, kurios nebūtų iškraipomos dėl nederamų taisyklių ar užsienio subsidijų, kaip kad reikalaujama neseniai pasiūlytame reglamente, kuriuo siekiama spręsti rinkos iškraipymo dėl užsienio subsidijų problemą, ir atnaujintoje pramonės strategijoje¹⁴. Atitinkamomis priemonėmis visų pirma turėtų būti siekiama nustatyti atvirusius standartus, teikti nediskriminacines valstybės subsidijas ir užtikrinti, kad nebūtų taikomi protekcionistiniai teisės aktai.

Šių tikslų ES turėtų siekti tokiuose tarptautiniuose forumuose kaip Pasaulio prekybos organizacija ir Pasaulio intelektualinės nuosavybės organizacija. Prireikus ji taip pat turėtų aktualius klausimus spręsti tiesiogiai su ES nepriklausančiomis šalimis per įvairius dialogus ir derybas, vykdomus pagal atitinkamus susitarimus, pavyzdžiui, asociacijos susitarimus, sudarytus pagal bendrąją programą, ES ir ES nepriklausančių šalių susitarimus dėl mokslo ir technologijų¹⁵ ir ES prekybos ir investicijų susitarimus, įskaitant PPO Sutartį dėl intelektualinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba¹⁶.

Be to, Komisija ketina ES vardu derėtis su tvirtą mokslinių tyrimų ir inovacijų bazę turinčiomis ES nepriklausančiomis šalimis dėl tikslinių bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje veiksmų gairių. Šiose veiksmų gairėse, kurios būtų neįpareigojamosios

¹³ *Nauja Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų erdvė* (COM(2020) 628).

¹⁴ COM(2021) 223 *final*; COM(2021) 350 *final*.

¹⁵ Šiuo metu Europos Sąjunga susitarimus dėl mokslo ir technologijų yra sudariusi su Alžyru, Argentina, Australija, Brazilija, Čile, Egiptu, Indija, Japonija, Jordanija, Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, Kanada, Kinija, Korėja, Maroku, Meksika, Naująja Zelandija, Pietų Afrika, Rusija, Šveicarija, Tunesu ir Ukraina.

¹⁶ https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm.

priemonės, turėtų būti aiškiai nustatytos pagrindinės sąlygos, kurias turėtų atitikti abi šalys, taip pat orientyrai ir įgyvendinimo terminai. ES turėtų nustatyti sąlygą, kad tolesnė dvišalio bendradarbiavimo tąsa ir plėtra priklausys nuo konkrečios vietoje įvertintos pažangos, padarytos siekiant veiksmų gairėse nustatytų tikslų.

Be to, „Europos horizonto“ reglamento 22 straipsnio 5 dalyje numatyta galimybė darbo programos nuostatomis apriboti dalyvavimą pagal programą „Europos horizontas“ vykdomuose veiksmuose, jei pagrįstai būtina stengtis apsaugoti ES strateginį turimą¹⁷, interesus¹⁸, savarankiškumą¹⁹ ar saugumą²⁰. Tokiomis išskirtinėmis ir pagrįstomis aplinkybėmis ES galėtų nustatyti, kad programoje gali dalyvauti tik valstybėse narėse arba konkrečiai nurodytose asocijuotosiose ar kitose ES nepriklausančiose šalyse įsisteigę teisės subjektai. Darbo programoje taip pat gali būti numatyta, kad veikloje dalyvauti negali Sąjungoje ar asocijuotosiose šalyse įsisteigę teisės subjektai, tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuojami neasocijuotųjų trečiųjų valstybių.

Taikant bet kokius apribojimus visada turėtų būti laikomasi ES teisės aktuose nustatytos tvarkos ir paisoma ES įsipareigojimų pagal tarptautinius susitarimus. Apribojimai turėtų būti išimtiniai ir tinkamai pagrįsti, kad programos iš esmės išliktų atviros.

Siekdama užtikrinti, kad ES ir jos valstybių narių požiūris į tai, kaip konkrečiose mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse siekti atviro strateginio savarankiškumo pritaikant tarptautinį bendradarbiavimą prie konkrečių politikos interesų, būtų vienodinamas, Komisija siūlo atitinkamuose forumuose konsultuotis su valstybėmis narėmis.

Be to, kad grėsmė ES interesams būtų dar labiau sumažinta, Komisija siūlo kaip prevencinę priemonę deramai taikyti tokias „Europos horizonto“ reglamento nuostatas kaip nuostatos dėl naudojimosi rezultatais neasocijuotosiose ES nepriklausančiose šalyse (39 straipsnio 6 dalis), rezultatų nuosavybės teisių perdavimo (40 straipsnio 4 dalis) ir saugumo susitarimų su ES nepriklausančiomis šalimis (20 straipsnio 1 dalis).

Komisija taip pat ketina pateikti gaires dėl to, kaip spręsti užsienio šalių kišimosi į ES mokslinių tyrimų organizacijų ir aukštojo mokslo įstaigų veiklą klausimus. Šiomis gairėmis bus siekiama ginti pagrindines vertybes užtikrinant akademinę laisvę, sąžiningumą ir

---

¹⁷ Pavyzdžiui, ES priklausančią ypatingos svarbos infrastruktūrą, tokią kaip GALILEO ar „Copernicus“ palydovai, kurios veikimo sutrikdymas, dėl kurio ji nebeatliktų savo funkcijų, padarytų didelį poveikį Europos Sąjungai.

¹⁸ Be kita ko, įvairiose išorės politikos srityse ES nusistatytus aktyvius ir pasyvius interesus, taip pat interesus, susijusius su pagrindinių teisių ir vertybių propagavimu arba intelektualinės nuosavybės teisių apsauga.

¹⁹ Kaip nustatyta peržiūretoje prekybos politikoje, atviras strateginis savarankiškumas apima: i) atsparumą ir konkurencingumą, svarbius siekiant stiprinti ES ekonomiką; ii) tvarumą ir sąžiningumą, nes svarbu, kad ES veiksmams būtų atsakingi ir sąžiningi; iii) ryžtingumą ir taisyklėmis grindžiamą bendradarbiavimą, nes svarbu parodyti, kad ES pirmenybę teikia tarptautiniam bendradarbiavimui ir dialogui, tačiau taip pat yra pasirengusi kovoti su nesąžininga praktika ir prireikus naudotis autonominėmis priemonėmis savo interesams ginti.

²⁰ Europos saugumas, be kita ko, apima ES apsaugą nuo išorės ar vidaus grėsmių, pavyzdžiui, ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, kaip antai energetikos infrastruktūros, duomenų ir tinklų, įskaitant kosmoso stebėjimo ir sekimo bei vyriausybinių palydovinio ryšio sistemas, apsaugą nuo sisteminės rizikos ir hibridinių grėsmių ir jų atsparumo tai rizikai ir grėsmėms užtikrinimą.

institucinę autonomiją ir apsaugoti studentus, tyrėjus, novatorius ir svarbiausius mokslinių tyrimų rezultatus nuo prievartinių, užslėptų, apgaulingų ar korupcinių užsienio subjektų veiksmų.

Be to, Komisija pagal Intelektinės nuosavybės veiksmų planą²¹ parengs pažangaus intelektinės nuosavybės naudojimo praktikos kodeksą²². Juo bus siekiama geriau informuoti universitetus, mokslinių tyrimų organizacijas ir įmones apie žinių ir intelektinės nuosavybės valdymo tarptautinėje aplinkoje svarbą.

Galiausiai, kad galėtų nepriklausomai reaguoti į pasaulines krizes ir sumažinti civilinio saugumo srityje kylančią priklausomybės nuo ES nepriklausančių šalių riziką, ES turėtų stiprinti savo civilinio saugumo pramonę taikydama pajėgumais grindžiamą plataus užmojo požiūrį į saugumo srities mokslinius tyrimus ir inovacijas.

ES turėtų:

- siekti susitarti su tvirtą mokslinių tyrimų ir inovacijų bazę turinčiomis prioritetinėmis ES nepriklausančiomis šalimis partnerėmis dėl tikslinių dvišalių veiksmų gairių, kuriose būtų nustatyti bendri įsipareigojimai įgyvendinti pagrindines su vienodų sąlygų užtikrinimu ir bendrų vertybių propagavimu susijusias sąlygas.

Komisija:

- 2021 m. parengs gaires dėl to, kaip spręsti užsienio šalių kišimosi į ES mokslinių tyrimų organizacijų ir aukštojo mokslo įstaigų veiklą klausimus, ir skatins jų laikytis;
- iki 2022 m. pabaigos pateiks pažangaus intelektinės nuosavybės naudojimo tarptautinėje aplinkoje praktikos kodeksą, kurio tikslas – didinti universitetų, mokslinių tyrimų organizacijų ir įmonių informuotumą.

4. PASAULINIŲ PASTANGŲ TELKIMAS SIEKIANT BENDROMIS JĖGOMIS SPREŠTI PASAULINIUS UŽDAVINIUS

COVID-19 pandemija davė pasauliui svarbių pamokų, lygiai taip pat aktualių ir sprendžiant klimato kaitos, biologinės įvairovės krizės ir kitas pasaulines problemas: ji atskleidė, kad vienos šalys yra labiau pažeidžiamos už kitas, parodė, kad išspręsti plitimo problemos atskirų šalių viduje neįmanoma, ir privertė suprasti, kad turime drauge dirbti bendram labui ir kol kas išnaudojame ne visas tokio bendradarbiavimo galimybes. Pandemijos sukelta ekonomikos krizė taip pat suteikia unikalią galimybę tobulinti atkuriamą pasaulį, pagal žaliojo ekonomikos gaivinimo koncepciją daugiausia dėmesio skiriant tvarumui.

Todėl ES turėtų, remdamasi savo siūlomu taisyklėmis ir vertybėmis grindžiamo bendradarbiavimo principu, toliau stengtis burti viso pasaulio šalis į daugiašales mokslinių

²¹ *Viso ES inovacinio potencialo išnaudojimas. Intelektinės nuosavybės veiksmų planas ES ekonomikai gaivinti ir jos atsparumui didinti (COM(2020) 760).*

²² *Nauja Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų erdvė (COM(2020) 628).*

tyrimų ir inovacijų partnerystes, kurių pagrindiniai tikslai būtų spręsti pasaulinius uždavinius, susijusius su, pavyzdžiui, klimato kaita, biologinės įvairovės krize, tarša, išteklių išsekimo ar infekcinėmis ligomis, įskaitant krizių atvejus²³, ir sudaryti tinkamas sąlygas žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai.

Kuriant daugiašales mokslinių tyrimų ir inovacijų partnerystes turėtų būti remiamasi sėkmingais modeliais, kaip antai Viso Atlanto vandenyno regiono mokslinių tyrimų aljanso²⁴ pavyzdžiu. Šio mokslo diplomatijos pastangomis sukurto aljanso, vienijančio mokslininkus, politikos formuotojus ir viešojo bei privačiojo sektoriaus suinteresuotuosius subjektus, tikslas – gerinti supratimą apie Atlanto vandenyną ir jo priežiūrą. Esamais veiksmais ar naujomis iniciatyvomis pagrįstos daugiašalės partnerystės turėtų būti skirtingų formų, priklausomai nuo jų pagrindinės paskirties ir tikslų. Šios formos gali būti įvairios – nuo neoficialių partnerių susitarimų derinti savo nepriklausomai vykdomus investavimo į svarbiausias sritis veiksmus iki partnerysčių, padedančių telkti išteklius įgyvendinant bendras iniciatyvas.

4.1. Lyderystė pasaulyje siekiant įgyvendinti teisingą žaliają pertvarką

ES yra įsipareigojusi iki 2050 m. tapti pirmuoju pasaulyje neutralaus poveikio klimatui bloku ir ketina toliau pirmauti tarptautinių veiksmų arenoje. Ji ir toliau kartu su tarptautiniais partneriais, visų pirma stipriausios ekonomikos šalimis ir daugiausiai šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetančiomis šalimis, dės bendras pastangas spręsti aplinkos uždavinius. Tarptautinis bendradarbiavimas klimato ir aplinkos mokslo srityje itin svarbus siekiant formuoti įrodymais grindžiamą politiką, kurios tikslas – kovoti su klimato ir biologinės įvairovės krizėmis ir prie jų prisitaikyti. Vykdamas šį bendradarbiavimą daug dėmesio turėtų būti skiriama ir švairių technologijų plėtojimui pagal Paryžiaus susitarimą bei Europos žaliąjį kursą, laikantis reikšmingos žalos nedarymo principo. Siekti šių tikslų padės tai, kad vienos iš pagrindinių programos „Europos horizontas“ strateginių kryptių yra klimato politikos veiksmai, išmetalų mažinimas, kova su aplinkos būklės blogėjimu, kova su tarša ir žiedinės ekonomikos bei teisingos pertvarkos skatinimas. Šių kryptių veiksmai apims specialius teminius mokslinius tyrimus ir partnerystes, kuriuose galės dalyvauti ES nepriklausančios šalys.

Be to, norėdama pirmauti žaliųjų technologijų srityje, ES turėtų siekti užmegzti strateginę partnerystę su technologijų lyderiais, bendradarbiauti pasauliniuose forumuose ir kartu skatinti taikyti ES žaliuosius standartus visame pasaulyje. Tai turėtų būti daroma dalyvaujant įvairių toliau nurodytų projektų ir organų veikloje.

Viso Atlanto vandenyno regiono mokslinių tyrimų aljansas. Siekdama stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą jūrų mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje ir aktyviai prisidėti prie tokių pasaulinių iniciatyvų kaip Jungtinių Tautų Vandenynų mokslo siekiant darnaus vystymosi dešimtmetis (2021–2030 m.), Komisija didins ES paramą Viso Atlanto vandenyno regiono

²³ *ES humanitariniai veiksmai: nauji iššūkiai, tie patys principai* (COM(2021) 110).

²⁴ <https://allatlanticocean.org>.

mokslinių tyrimų aljansui. Kartu, norėdama rodyti pavyzdį pasauliui, ES vienu iš prioritetų ir toliau laikys Arkties mokslą.

Initiatyva „Misija – inovacijos“²⁵. Šios pasaulinės 24 šalių ir Europos Sąjungos iniciatyvos tikslas – spartinti švarios energetikos inovacijas ir taip per konferenciją COP 26 pademonstruoti pasaulinę lyderystę siekiant klimato politikos tikslų. Komisija siūlo stiprinti ES įsipareigojimą įgyvendinti iniciatyvą „Misija – inovacijos“: megzti bendradarbiavimą su naujais partneriais, derinti mokslinių tyrimų darbotvarkes, išnaudoti tokius pranašumus kaip vandenilio strategija²⁶ ir stiprinti atitinkamų programoje „Europos horizontas“ numatytų partnerystės sąsajas. Šiuo atžvilgiu ES kartu su Australija, Čile, Vokietija ir Jungtine Karalyste šiuo metu vadovauja pastangoms apibrėžti Vandenilio misijos, apie kurios pradžią bus paskelbta 2021 m. birželio mėn. vykšančioje iniciatyvos „Misija – inovacijos“ antrojo etapo konferencijoje, apimtį.

Žemės stebėjimo grupė (GEO). 2021 m. Komisija yra vadovaujančioji šio pasaulinio Žemės stebėjimo tinklo bendrapirmininkė. GEO padeda susieti valdžios sektoriaus ir akademinės institucijas, duomenų teikėjus, įmones, inžinierius ir piliečius ir taip sudaro sąlygas kurti novatoriškus Žemės stebėjimo duomenimis grindžiamus pasaulinių su aplinka, socialiniais reikalais ir sveikata susijusių uždavinių sprendimus.

Tarptautinis bioekonomikos forumas. Įgyvendindama Bioekonomikos strategiją Komisija skatins kurti novatoriškesnę, efektyviau išteklius naudojančią ir konkurencingesnę visuomenę, kurioje apsirūpinimo maistu ir mitybos saugumas būtų suderintas su tausiu atsinaujinančiųjų išteklių naudojimu pramoniniams tikslams ir aplinkos apsauga. Pagal ES strategiją „Nuo ūkio iki stalo“²⁷ Komisija skatins pasaulinį bendradarbiavimą prioritetinėse žemės ūkio mokslinių tyrimų srityse (pavyzdžiui, geros dirvožemio būklės²⁸ ir maisto sistemų²⁹) ir įvertins galimybes sukurti tarptautinę maisto sistemų mokslo platformą rengiantis 2021 m. Jungtinių Tautų aukščiausiojo lygio susitikimui maisto sistemų klausimais.

ES remia **Tarpvyriausybines klimato kaitos komisijos (IPCC) ir Tarpvyriausybines mokslines politines biologines įvairovės ir ekosisteminių paslaugų platformos (IPBES) veiklą.** Siekdama pabrėžti labai svarbų ES vaidmenį sudarant sąlygas neutralizuoti poveikį klimatui ir užtikrinti atsparumą klimato kaitai, Komisija ketina Jungtinių Tautų klimato kaitos konferencijoje (COP 26) pristatyti ES veiklą, kuria prisidedama prie klimato mokslo. Atsižvelgdama į klimato kaitos ir biologinės įvairovės krizių tarpusavio priklausomybę ir į 2030 m. ES biologinės įvairovės strategiją, ES turėtų skatinti IPCC ir IPBES veiklos sinergiją.

---

²⁵ Pasaulinės iniciatyvos „Misija – inovacijos“ (<http://mission-innovation.net/>), apie kurią paskelbta 2015 m. vykusioje konferencijoje COP 21, tikslas – spartinti švarios energetikos inovacijas. Europos Sąjunga šiuo metu pirmininkauja jos iniciatyviniam komitetui.

²⁶ <http://mission-innovation.net/our-work/innovation-challenges/renewable-and-clean-hydrogen/>.

²⁷ https://ec.europa.eu/food/farm2fork_en.

²⁸ Steigiant ir remiant tarptautinius mokslinių tyrimų konsorciumus ir Komisijai dalyvaujant Pasauliniame žemės ūkio sektoriuje išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų mokslinių tyrimų aljanse.

²⁹ 2030 m. maisto sistema – https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/environment/bioeconomy/food-systems/food-2030_en.

Komisija taip pat garsins **Tarptautinės išteklių darbo grupės**, kuriai ji bendrai pirmininkauja, veiklą. Ši grupė teikia naujam ES žiedinės ekonomikos veiksmų planui labai svarbias konsultacijas dėl efektyvaus išteklių naudojimo ir žiedinės ekonomikos, padedančias praktiškai įgyvendinti Pasaulinio žiedinės ekonomikos ir efektyvaus išteklių naudojimo aljanso³⁰ (GACERE) veiklą ir aktualias G 7 ir G 20 veiklas.

Naujojo europinio bauhauzo³¹ iniciatyva siekiama užtikrinti, kad Europos žaliasis kursas³² visiems taptų realiu kultūriniu, į žmogų orientuotu, įtraukiu ir pozityviu reiškiniu, taip pat spartinti tvarų pastatų žalinimą. Ji padės vietos lygmeniu spręsti aktualiausius bendrus Europos Sąjungai ir visam pasauliui kylančius uždavinius.

ES turėtų:

- toliau stiprinti per daugiašalį Viso Atlanto vandenyno regiono mokslinių tyrimų aljansą vykdomą tarptautinį bendradarbiavimą jūrų mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje – naudotis šio aljanso laimėjimais, telkti jo veiklos rezultatus ir užtikrinti, kad jis būtų dar labiau grindžiamas principu „nuo Šiaurės iki Pietų ašigalio“;
- naudodamasi iniciatyvos „Misija – inovacijos“ valdymo struktūroje užimama lyderės pozicija, stiprinti daugiašalį aljansą ir telkti tarptautinius inovacijų veiksmus į energetikos proveržio technologijas ir iniciatyvas, kuriomis būtų demonstruojama pasaulinė lyderystė siekiant klimato ir aplinkosaugos tikslų, atitinkančių Europos žaliąjį kursą.

Komisija:

- siekdama užtikrinti, kad būtų kuriamos sąžiningos, sveikos ir aplinkai palankios maisto sistemos, remis daugiašalį bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos srityje, visų pirma per Tarptautinį bioekonomikos forumą, Tarptautinį mokslinių tyrimų konsorciumą ir Pasaulinį žemės ūkio sektoriuje išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų mokslinių tyrimų aljansą;
- įgyvendindama Naujojo europinio bauhauzo iniciatyvą, 2022 m. sukurs tarptautinę žinių valdymo platformą, per kurią bus skleidžiama informacija apie standartus, gaires ir finansavimo galimybes ir kurioje bus kaupiamos idėjos bei geriausios praktikos pavyzdžiai ir vykdoma bendruomenės valdymo veikla.

4.2. Skaitmeninės pertvarkos skatinimas

Tinkama linkme kreipti pastangas formuoti pasaulinį požiūrį į pagrindinius technologinius ir reglamentavimo pokyčius, be kita ko, tarptautinio junglumo ir standartų srityje, Europos Sąjungai padės 2030 m. skaitmeninės politikos kelrodis³³. ES turėtų skatinti laikytis

³⁰ https://ec.europa.eu/environment/international_issues/gacere.html.

³¹ https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_lt.

³² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1596443911913&uri=CELEX:52019DC0640#>.

³³ 2030 m. skaitmeninės politikos kelrodis: Europos skaitmeninio dešimtmečio kelias (COM(2021) 118 final).

tarptautinio požiūrio į patikimus duomenų srautus ir kartu propaguoti savąjį saugaus, atviro ir atsparaus pasaulinio interneto modelį ir siekti plataus užmojo su patekimu į rinką susijusių tikslų. Bendradarbiavimas mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje yra viena iš skaitmeninių partnerystės su viso pasaulio regionais skatinimo priemonių. Tarptautinės skaitmeninės partnerystės turėtų suteikti daugiau galimybių ES įmonėms, padėti didinti skaitmeninės prekybos per saugius tinklus mastą, skatinti laikytis ES standartų ir pagrindinių teisių bei vertybių ir padėti tarptautiniu mastu kurti į žmogų orientuotai skaitmeninei transformacijai palankią aplinką.

Bus skatinama plėtoti tarptautines skaitmenines partnerystes, kuriomis siekiama: i) rengti į žmogų orientuotą politiką ir teisės aktus; ii) pritaikyti ir tobulinti skaitmeninio junglumo sprendimus; iii) kurti tvirtesnes inovacijų partnerystes, grindžiamas skaitmeninėmis mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemomis; iv) skirti daugiau dėmesio svarbiausioms technologijoms, tokioms kaip dirbtinio intelekto, blokų grandinės, daiktų interneto, didžiųjų duomenų ir palydovų duomenų technologijos, taip pat skaitmeninių technologijų prietaikos, skirtos žaliajai pertvarkai ir sveikatos bei švietimo sritims, ir kurti su jomis susijusias mokslinių tyrimų partnerystes. Pavyzdžiai:

- ES ir Indijos jungtinė dirbtinio intelekto klausimų darbo grupė, kurios tikslas – rasti bendrą pagrindą bendradarbiauti su konkrečiais dirbtinio intelekto naudojimo atvejais susijusiais klausimais ir tokiose srityse kaip moksliniai tyrimai ir inovacijos, susiję su etišku dirbtiniu intelektu ir standartizacija;

- parama plačiajuosčio ryšio diegimui Vakarų Balkanuose ir Rytų partnerystės šalyse ir skaitmeninio junglumo projektai, įgyvendinami kartu su Europos kaimynystės priemonėje dalyvaujančiomis šalimis, Afrikos ir Lotynų Amerikos šalimis, Indija ir ASEAN, be kita ko, siekiant padėti telkti su moksliniais tyrimais ir inovacijomis susijusias pastangas;

- parama pastangoms įgyvendinti Skaitmeninio aljanso su Lotynų Amerikos ir Karibų šalimis numatytus junglumo užtikrinimo veiksmus, susijusius su Pietų Amerika ir Europą tiesiogiai sujungusiu šviesolaidiniu kabeliu (BELLA kabeliu).

Labai svarbų vaidmenį vykdant skaitmeninei pertvarkai aktualią mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą atliks privatusis sektorius. Jo subjektai bus įtraukiami į strategines iniciatyvas, kuriomis bus siekiama didinti ES kompetenciją tam tikrose strateginėse skaitmeninio sektoriaus srityse.

Tarptautinės skaitmeninės partnerystės³⁴ suteiks galimybę vykdyti bendrą mokslinių tyrimų veiklą, be kita ko, steigiant pramonės klausimams spręsti skirtas bendrąsias įmones. Tai padės ES pirmuoti tokiose srityse kaip 6G ir kitų naujų technologijų plėtojimas arba skaitmeninių technologijų naudojimas su klimato kaita ir aplinka susijusiems uždaviniams spręsti.

---

³⁴ https://ec.europa.eu/international-partnerships/topics/digital-partnerships_en.

Plėtoti tarptautines skaitmenines mokslinių tyrimų ir inovacijų partnerystes taip pat bus skatinama per Vystymuisi užtikrinti skirtų skaitmeninių technologijų centrą³⁵ (D4D centrą), kuris yra ES sukurta pasaulinė įvairių suinteresuotųjų subjektų platforma, remianti į žmogų orientuotą skaitmeninę transformaciją. D4D centras padeda telkti įvairias skaitmenines iniciatyvas ir skatina pagal Europos komandos principą jungti ES, valstybių narių ir finansų įstaigų išteklius, kad būtų daromas tolygus plataus masto poveikis. D4D centras sukurs regioninius padalinius Afrikoje, Azijoje, Lotynų Amerikoje ir Karibų jūros regione, taip pat ES rytinėse kaimyninėse šalyse ir į savo veiklą įtrauks visus atitinkamus tų regionų suinteresuotuosius subjektus.

ES turėtų:

- intensyvinti bendrai vykdomą mokslinių tyrimų veiklą, be kita ko, steigti pramonės klausimams spręsti skirtas bendrąsias įmones, kad galėtų pirmuoti tokiose srityse kaip 6G ir kitų naujų technologijų plėtojimas arba skaitmeninių technologijų naudojimas su klimato kaita ir aplinka susijusiems uždaviniams spręsti;
- kurti tvirtas tarptautines keturių 2030 m. skaitmeninės politikos kelrodyje nurodytų sričių skaitmenines partnerystes.

4.3. Bendradarbiavimo visuotinės sveikatos srityje stiprinimas

COVID-19 pandemija parodė, kad ES ir pasaulis turi gerokai sustiprinti savo parengtį ir socialinį bei ekonominį atsparumą su sveikata susijusiems ir kitiems sukrėtimams. Be to, mažas ir vidutines pajamas gaunančiose šalyse bei konfliktų zonose pandemija išryškino būtinybę stiprinti sveikatos sistemas ir priminė, kad reikia laikytis pasaulinio požiūrio į sveikatos saugumą. Kad paspartintų pastangas įveikti virusą, ES, naudodamasi tvirtais tarptautinės partnerystės ryšiais, pradėjo įgyvendinti Pasaulinio atsako į koronaviruso grėsmę iniciatyvą, kuriai įvairios pasaulio šalys išsipareigojo skirti beveik 16 mlrd. EUR, sukūrė COVID-19 duomenų platformą³⁶ ir paskelbė ES COVID-19 mokslinių tyrimų manifestą. Be to, ES kartu su Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) ir tarptautiniais partneriais atliko pagrindinį vaidmenį rengiant Prieigos prie kovos su COVID-19 priemonių spartinimo iniciatyvą (ACT-A)³⁷ ir kuriant COVAX mechanizmą³⁸. Šių dviejų iniciatyvų tikslas – vadovauti pastangoms kurti ir tolygiai paskirstyti saugias ir veiksmingas COVID-19 diagnostikos bei gydymo priemones ir vakcinas. Dar labiau sustiprinti ES kaip sveikatos srities mokslinių tyrimų ir inovacijų lyderės vaidmenį pasaulyje turėtų ir ES vaistų strategija³⁹ – tai gali duoti naudos pacientams visame pasaulyje.

³⁵ https://ec.europa.eu/international-partnerships/news/team-europe-digital4development-hub-launched-help-shape-fair-digital-future-across-globe_en.

³⁶ <https://joinup.ec.europa.eu/collection/digital-response-covid-19/news/european-covid-19-data-platform>.

³⁷ <https://www.who.int/initiatives/act-accelerator>.

³⁸ <https://www.who.int/initiatives/act-accelerator/covax>.

³⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0761&from=EN>.

Atsižvelgdama į šiuos laimėjimus ir siekdama stiprinti savo lyderystę, Komisija kartu su 2021 m. G 20 pirmininkaujančia Italija šiuo metu rengia pasaulinį aukščiausio lygio susitikimą sveikatos klausimais, kurio tikslas – įvertinti pasaulinio atsako į COVID-19 pandemiją veiksmus, be kita ko, ACT-A, kad būtų galima gerinti parengtį esamai ir galimoms būsimums pandemijoms ir geriau į jas reaguoti. Ji taip pat sieks parengti ir patvirtinti principus, pagal kuriuos būtų toliau vykdomas daugiašalis bendradarbiavimas ir bendri veiksmai, padedantys užkirsti kelią būsimums pasaulinėms sveikatos krizėms, ir bendrai įsipareigojama kurti sveikesnį, saugesnį, teisingesnį ir tvaresnį pasaulį.

Šiuo atžvilgiu ES turėtų skatinti ES finansuojamų Europos daugiaetapių klinikinių tyrimų vykdytojų ir ACT-A partnerystės organizacijų bendradarbiavimą, visų pirma tam, kad būtų užtikrintas greitas keitimasis klinikiniais įrodymais siekiant nustatyti potencialius terapinius vaistus ir vakcinas. Tai padės geriau pasirengti kovai su naujomis viruso atmainomis ir greitai kurti veiksmingas vakcinas ir terapinius vaistus pagal ES vakcinų nuo COVID-19 strategiją⁴⁰ ir ES terapinių vaistų nuo COVID-19 strategiją⁴¹.

Vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu Komisija skirs daugiau dėmesio savo įsipareigojimams stiprinti sveikatos sistemas, didinti pasaulinį sveikatos saugumą ir užtikrinti geresnes galimybes gauti vaistų ir sveikatos priežiūros produktų. Tam visų pirma bus pasitelkiami moksliniai tyrimai, inovacijos, gebėjimų stiprinimo ir paramos vietos gamybai priemonės, o strategijos pagrindas bus skaitmeninės inovacijos. Mokslinių tyrimų ir inovacijų veiksmus Komisija telks į itin opias ligas ir klausimus, tokius kaip užkrečiamosios ir neužkrečiamosios ligos arba motinos ir vaiko sveikata.

Komisija kliausis pagrindinėse srityse, kaip antai retųjų ligų⁴², lėtinių neužkrečiamųjų ligų⁴³, atsparumo antimikrobinėms medžiagoms⁴⁴ ir individualizuotosios medicinos⁴⁵, jau veikiančiais pasauliniais sveikatos srities aljansais, kuriuos ji sukūrė arba prie kurių prisijungė pastaraisiais metais. Ji taip pat pasisiūlė remti Europos ir besivystančių šalių partnerystę klinikinių tyrimų srityje (EDCTP). Šios partnerystės tikslai yra mažinti su skurdu susijusių infekcinių ligų kuriamą asmeninę, socialinę ir ekonominę naštą Užsachario Afrikoje, remti didelių infekcinių ligų protrūkių mokslinius tyrimus⁴⁶ ir kurti vakcinas nuo naujų infekcinių ligų bei užtikrinti galimybę jų gauti⁴⁷.

---

⁴⁰ COM(2020) 245 *final*.

⁴¹ COM(2021) 355 *final*.

⁴² Tarptautinis retųjų ligų mokslinių tyrimų konsorciūmas – <https://irdirc.org/about-us/vision-goals/>.

⁴³ Pasaulinis lėtinių ligų aljansas – <https://www.gacd.org/>.

⁴⁴ Bendra programavimo iniciatyva „Atsparumas antimikrobinėms medžiagoms“ (bendros sveikatos koncepcija pagrįsta kovos su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms partneryste) – <https://www.jpiaamr.eu/>.

⁴⁵ Tarptautinis individualizuotosios medicinos konsorciūmas – <https://www.icpermed.eu/>.

⁴⁶ Bendradarbiavimo pasaulinių mokslinių tyrimų, susijusių su pasirengimu infekcinėms ligoms, srityje iniciatyva – <https://www.glopid-r.org/>.

⁴⁷ Pasirengimo epidemijoms inovacijų koalicija – <https://cepi.net/>.

Komisija kartu su Europos vaistų agentūra taip pat aktyviai dalyvauja iniciatyvose, kurių tikslas – pateikti strateginių gairių ir rekomendacijų, skatinančių pasaulines farmacinių tyrimų rezultatų reguliavimo institucijas keistis informacija ir bendradarbiauti⁴⁸.

Šios tarptautinės partnerystės bus stiprinamos, prireikus įtraukiant Pasaulio sveikatos organizaciją ir kitus pasaulinius sveikatos srities subjektus.

Komisija:

- padės įgyvendinti vidutinės trukmės ir ilgojo laikotarpio darbotvarkę, susijusią su sveikatos saugumu, parengtimi ir sveikatos sistemų stiprinimu;
- skatins ES finansuojamų Europos daugiaetapių klinikinių tyrimų vykdytojų ir pagal Prieigos prie kovos su COVID-19 priemonių spartinimo iniciatyvą (ACT-A) sukurtų partnerystės organizacijų bendradarbiavimą ir sieks ACT-A tikslų, t. y. gerins galimybes gauti vaistų ir sveikatos priežiūros produktų, visų pirma tokiomis priemonėmis kaip moksliniai tyrimai, inovacijos, skaitmeninių sveikatos priemonių kūrimas bei propagavimas ir vietos gamybos pajėgumų didinimas šalyse partnerėse;
- remis pastangas įsteigti su Europos ir besivystančių šalių partneryste klinikinių tyrimų srityje susijusią visuotinės sveikatos bendrąją įmonę, kurios tikslas – užtikrinti ES, valstybių narių, „Europos horizonto“ asocijuotųjų šalių ir Afrikos šalių bendradarbiavimą siekiant kovoti su infekcinėmis ligomis ir ekstremaliosiomis visuomenės sveikatos situacijomis Užsachario Afrikoje.

4.4. Inovacijų skatinimas

Skaitmeninis junglumas ir raštingumas vis didėja, todėl visame pasaulyje – tiek didžiuosiuose miestuose, tiek atokiose kaimo vietovėse – randasi vietos lygmens novatorių. Jie bendrauja, dalijasi patirtimi ir bendromis jėgomis visose srityse kuria pasaulinių uždavinių sprendimus. Siekdama stiprinti ir išnaudoti šį didžiulį potencialą ir padėti įgyvendinti ES junglumo strategiją⁴⁹, ES turėtų kurti abipusiškai naudingas tarptautines inkubatorių ir akceleratorių tinklais grindžiamas inovacijų partnerystes, kuriose dalyvaujančios šalys ir regionai būtų abipusiškai atviri verslininkystei ir investicijoms. Įgyvendinant šias partnerystes, be kita ko, turėtų būti kuriamos sklandaus įsibėgėjimo programos⁵⁰ ir skatinamas ES ir ES nepriklausančių šalių startuolių bendradarbiavimas – taip būtų papildomas Europos klasterių partnerystės iniciatyvos⁵¹ ir iniciatyvos „Start-up Europe“⁵² tarptautinis matmuo ir ES

⁴⁸ Tarptautinė vaistų reguliavimo institucijų koalicija – <http://icmra.info/>.

⁴⁹ JOIN(2018) 31.

⁵⁰ Sklandaus įsibėgėjimo programa yra pagal poreikius pritaikyta programa, padedanti startuoliams ir veiklą plečiančioms įmonėms iširti naują ekosistemą.

⁵¹ <https://clustercollaboration.eu/find-partners/beyond-europe>.

skaitmeninių inovacijų centrų veikla. Šios partnerystės taip pat padės skatinti abikryptį novatorių judumą, taigi jomis bus papildoma ir programa „Marie Skłodowskos-Curie veiksmi“. Tokios partnerystės jau įgyvendinamos Indijoje ir Afrikoje – Komisija siūlo jas kurti ir kituose regionuose.

Siekdama dar labiau paskatinti Europos novatorius naudotis pasauline inovacijų ekosistema, Europos inovacijų taryba (EIC), teikdama verslo spartinimo paslaugas, siūlys savo remiamiems Europos startuoliams ir veiklą plečiančioms įmonėms galimybę dalyvauti tarptautinėse prekybos mugėse. Kartu, siekiant dar padidinti ES patrauklumą ir inovacinį pajėgumą, Europos Sąjungoje startuolius norintiems steigti užsienio novatoriams bus leidžiama prašyti EIC paramos. Be to, Europos inovacijos ir technologijos institutas (EIT) tikslinėse ES nepriklausančiose šalyse pradės vykdyti koordinuotus savo žinių ir inovacijos bendrijų veiksmus.

5. BENDRADARBIAVIMO SU PRIORITETINĖMIS ŠALIMIS IR REGIONAIS DIFERENCIJAVIMAS

ES bendradarbiavimas su ES nepriklausančiomis šalimis turėtų būti niuansuojamas ir diferencijuojamas atsižvelgiant į tai, koku mastu yra užtikrinamas abipusiškumas, vienodos sąlygos ir pagarba pagrindinėms teisėms bei bendroms vertybėms. ES turėtų išlikti stipri ir atvira partnerė ir kartu tikslingo bendradarbiavimo priemonėmis siekti didinti savo pačios kompetenciją svarbiausiose besiformuojančiose srityse. Tuo pat metu ji turėtų padėti rengti iniciatyvas, kuriomis būtų remiamos šalys, norinčios atnaujinti savo mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemas.

5.1. Bendradarbiavimo su pramoninėmis ES nepriklausančiomis šalimis ir besiformuojančios rinkos ekonomikos šalimis stiprinimas

Nors su konkrečiomis šalimis bus daug bendradarbiaujama įgyvendinant pasaulines daugiašales partnerystes, ES taip pat turėtų siekti stiprinti dvišalį bendradarbiavimą – tai padėtų kaupti žinias ir telkti išteklius, visų pirma Europos Sąjungai svarbiose srityse.

Jungtinės Valstijos. Bendradarbiaujant su Jungtinėmis Valstijomis, kurias su ES sieja toks pat aukštas mokslinių tyrimų ir inovacijų lygis ir bendros vertybės bei principai, užtikrinama galimybė pasaulinių uždavinių sprendimų paieškoms pasitelkti bendras tyrėjų ir novatorių pajėgas ir geriausią infrastruktūrą. Galimybę atnaujinti santykius mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje visų pirma suteikia tai, kad Jungtinės Valstijos iš naujo įsipareigojo siekti klimato politikos tikslų ir stiprinti daugiašalę tvarką. Bendrame komunikate „Nauja ES ir JAV pasaulinių pokyčių darbotvarkė“⁵² siūlomos įvairios bendradarbiavimo su JAV galimybės, visų pirma raginama sudaryti Žaliųjų technologijų aljansą ir įsteigti naują ES ir JAV prekybos ir technologijų tarybą. Remdamasi šiuo tekstu, Komisija taip pat siūlo didinti dvišalio bendradarbiavimo abipusiškumą ir labiau koordinuoti bei derinti ES ir JAV investicijas į

---

⁵² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/startup-europe/>.

⁵³ JOINT(2020) 22 *final*.

mokslineis tyrimus ir inovacijas, pradedant nuo uždavinių, susijusių su klimatu, skaitmeniniu sektoriumi, energetika, aplinka ir sveikata.

ES taip pat turėtų siekti stiprinti bendradarbiavimą su tokiomis svarbiomis mokslo galiūnėmis kaip **Kanada, Japonija, Pietų Korėja, Singapūras, Australija ir Naujoji Zelandija**, be kita ko, išnagrinėti naujas glaudesnio bendradarbiavimo, pavyzdžiui, dalyvavimo programoje „Europos horizontas“ asocijuotųjų šalių teisėmis, galimybes.

Kinija. Kaip mokslinių tyrimų ir inovacijų centras, Kinija yra ES partnerė sprendžiant pasaulinius uždavinius. Tačiau mokslinių tyrimų ir inovacijų srities bendradarbiavimą su ja būtina persvarstyti atsižvelgiant į tai, kad Kinija taip pat yra ES ekonominė konkurentė ir sisteminė varžovė. ES pradėjo diskusijas su Kinija dėl bendrų veiksmų gairių, kuriose būtų nustatytos sutartos pagrindinės bendradarbiavimo sąlygos ir principai, padedantys užtikrinti vienodas sąlygas, abipusiškumą, pagarbą pagrindinėms vertybėms ir aukštą etikos ir mokslo sąžiningumo standartų laikymąsi. Atsižvelgdama į tai, ji taip pat nustatys mokslinių tyrimų sritis, kuriose bendradarbiauti būtų abipusiškai naudinga. Tokios sritys galėtų būti klimato mokslas, biologinės įvairovės apsauga, žiedinė ekonomika, sveikata, maistas, žemės ūkis, akvakultūra ir vandenynų stebėjimas. Bendradarbiavimas su Kinija bus plėtojamas su sąlyga, kad bus užtikrintos vienodos sąlygos ir abipusiškumas.

ES finansuoja ES žinių apie Kiniją tinklą, kurio tikslas – spręsti su moksliniais tyrimais ir inovacijomis susijusius klausimus. Šis tinklas suteikia valstybėms narėms ir ES galimybę aptarti geriausios praktikos pavyzdžius ir strategijas, jais dalytis ir tartis dėl bendro požiūrio. Tuo pat metu ES turėtų imtis priemonių, padedančių išnaudoti naują Kinijos mokslinių tyrimų ir inovacijų potencialą. Ji turėtų skatinti universitetus ir mokslo tiriamąsias institucijas užtikrinti, kad jų bendradarbiavimas su atitinkamomis Kinijos įstaigomis būtų abipusiškesnis ir naudingesnis abiem šalims.

Indija. Remiantis dokumentu *ES ir Indijos strateginė partnerystė. Veiksmų gairės iki 2025 m.*, bendradarbiavimas su Indija bus stiprinamas siekiant drauge spręsti pasaulinius uždavinius ir vykdyti tvarų modernizavimą. Prioritetais bus laikomas bendradarbiavimas sveikatos priežiūros srityje, įskaitant atsparumo sveikatos krizėms klausimus, taip pat veiksmai, kuriais siekiama teisingai žvalinti ekonomiką ir vykdyti į žmogų orientuotą skaitmenizaciją. Be to, bus svarstoma galimybė vykdyti bendradarbiavimą, padedantį įgyvendinti ES ir Indijos junglumo partnerystės⁵⁴ tikslus (daugiausia dėmesio būtų skiriama tyrėjų ir novatorių judumui) ir Strategiją dėl Indijos ir Ramiojo vandenyno regiono (būtų vykdomi su mėlynąja ekonomika, pavyzdžiui, jūrą teršiančiomis šiukšlėmis, susiję veiksmai).

Rusija. ES bendradarbiavimas su Rusija grindžiamas penkiais sutartais ir Tarybos paskelbtais bendradarbiavimo, visų pirma mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, principais ir pageidavimu išlaikyti tiesioginius žmonių ryšius. Jį vykdyt atsižvelgiama į ES politikos prioritetus bei

---

⁵⁴ Apie jos pradžią paskelbta 2021 m. gegužės 8 d. ES ir Indijos vadovų susitikime (<https://www.consilium.europa.eu/media/49516/eu-india-connectivity-partnership-8-may-2.pdf>).

interesus ir būtinybę užtikrinti didesnę abipusiškumą, vienodas sąlygas ir pagarbą pagrindinėms teisėms ir vertybėms.

5.2. Bendradarbiavimo su ELPA šalimis, Vakarų Balkanais, Turkija, šalimis, kurioms taikoma Europos kaimynystės politika, ir Jungtine Karalyste integravimas

ES turėtų teikti ypatingą pirmenybę artimiausioms kaimynėms partnerėms, be kita ko, skatinti jas tapti „Europos horizonto“ asocijuotosiomis šalimis.

EEE / ELPA šalys. EEE / ELPA šalys yra vertybiškai artimos Europos Sąjungai ir svariai prisideda prie Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemos. Jos padeda ugdyti kompetenciją daug investuodamos į pasauliniu mastu pripažintas mokslinių tyrimų organizacijas, bendradarbiauja įgyvendinant bendradarbiaujamuosius projektus ir, priklausomai nuo jų integracijos su ES lygio, iš ES priima ir į ją siunčia daug tyrėjų ir novatorių.

Vakarų Balkanai ir Turkija. Šalių kandidačių arba potencialių šalių kandidačių stabilumo ir gerovės didinimas tebėra vienas iš svarbiausių ES prioritetų. Visų pirma ES yra įsipareigojusi, be kita ko, pagal Vakarų Balkanų ekonomikos ir investicijų planą⁵⁵, remti specialios Vakarų Balkanams skirtos inovacijų darbotvarkės⁵⁶ įgyvendinimą. Dalyvavimas ES programose yra svarbus elementas siekiant integruoti Turkiją į ES politiką ir priemones tais atvejais, kai tai abipusiškai naudinga ir suderinama su pažanga, padaryta plėtojant bendrus Turkijos ir ES santykius.

Rytų partnerystė ir pietinės kaimyninės šalys. Pagal bendrą komunikatą dėl Rytų partnerystės⁵⁷ reikėtų parengti Rytų partnerystės politikos po 2020 m. tikslų rinkinį, kuriame būtų nustatyti ateinančių metų bendradarbiavimo veiksmai. Pagal Atnaujintos partnerystės su pietinėmis kaimyninėmis šalimis darbotvarkę ir su ja susijusį Ekonomikos ir investicijų planą įgyvendinama ES partnerystė su pietinėmis kaimyninėmis šalimis⁵⁸ labai padeda mokslinių tyrimų ir inovacijų priemonėmis skatinti ekonomikos augimą ir didinti gerovę. Tarptautinis bendradarbiavimas padeda vykdyti technologijų perdavimo, inovacijų ir bendradarbiaujamųjų mokslinių tyrimų veiklą, užtikrinti atsparesnį ir įtraukesnį ekonomikos augimą, atverti tvarių darbo vietų kūrimo galimybių, kurti žinių visuomenę bei ekonomiką ir gerinti aplinkos būklę įgyvendinant tokias iniciatyvas kaip BLUEMED⁵⁹.

Jungtinė Karalystė. Jungtinės Karalystės dalyvavimas programoje „Europos horizontas“ suteiks jai galimybę ir toliau mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje palaikyti tvirtus ryšius su

---

⁵⁵ *Vakarų Balkanų ekonomikos ir investicijų planas* (COM(2020) 641).

⁵⁶ Dėl jos turi būti susitarta 2021 m. gegužės mėn. ministrų susitikime.

⁵⁷ *Rytų partnerystės politika po 2020 m. Atsparumo stiprinimas. Visiems naudinga Rytų partnerystė* (JOIN(2020) 7 final).

⁵⁸ *Atnaujinta partnerystė su pietinėmis kaimyninėmis šalimis. Nauja Viduržemio jūros regiono darbotvarkė* (JOIN(2021) 2).

⁵⁹ [Iniciatyva BLUEMED \(bluemed-initiative.eu\)](https://bluemed-initiative.eu).

ES. Jie bus grindžiami bendromis vertybėmis ir ilgalaikiu Jungtinės Karalystės dalyvavimu bendrosiose mokslinių tyrimų ir inovacijų programose bei Europos mokslinių tyrimų erdvėje.

5.3. ES partnerystės ryšių su Afrikos bei Lotynų Amerikos šalimis ir kitais regionais bei šalimis stiprinimas

Taikant diferencijavimo principą ypatingas dėmesys bus skiriamas bendradarbiavimui su Afrikos šalimis, kartu plėtojant esamą bendradarbiavimą su kitais regionais ir šalimis⁶⁰.

Afrika. Vadovaudamasi bendru komunikatu „Visapusiškos strategijos su Afrika kūrimas“⁶¹, ES siekia stiprinti bendradarbiavimą su Afrikos šalimis mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje. Veiksmingas naudojimas mokslo, technologijų ir inovacijų teikiamomis galimybėmis padeda spartinti darnų ir įtraukų vystymąsi ir perėjimą prie žinių visuomenės bei ekonomikos ir stiprinti žmogiškąjį kapitalą (tam visų pirma naudojamos akademikų ir tyrėjų judumo ir mokymo priemonės). Siekdama spręsti šiuos uždavinius, kurie tapo dar labiau neatidėliotini dėl COVID-19 pandemijos, ES siūlo imtis įvairių plataus užmojo regioninių iniciatyvų.

Glaudžiai bendradarbiaudama su Afrikos Sąjungos komisija, Komisija siūlo pagal programą „Europos horizontas“ vykdyti įvairias iniciatyvas, kartu sudarysiančias visapusišką plataus užmojo Afrikos iniciatyvą. Tai padės įgyvendinti susitarimą, pasiektą 2020 m. liepos mėn. vykusiame ministrų susitikime, susijusiame su ES ir Afrikos aukšto lygio politiniu dialogu mokslo, technologijų ir inovacijų klausimais. Turėtų būti remiamos keturios bendradarbiavimo sritys: i) visuomenės sveikata, įskaitant atsparumą ir parengtį pandemijoms⁶²; ii) žaliąjį pertvarką⁶³; iii) inovacijos ir technologijos kaip darbo vietų kūrimo variklis⁶⁴; iv) mokslo ir aukštojo mokslo pajėgumai⁶⁵, visų pirma susiję su moterimis ir jaunimu.

Be to, Europos Sąjungos ir Afrikos Sąjungos inovacijų darbotvarkė turėtų padėti paversti mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos rezultatus produktais ir paslaugomis, darančiais konkretų poveikį. Tam turėtų būti naudojamos įvairios priemonės, gerinančios novatorių galimybes plėtoti verslą ir gauti finansavimą.

Teikdama pirmenybę bendradarbiavimui su Afrikos šalimis, be kita ko, ilgalaikiam dvišaliam bendradarbiavimui su Pietų Afrika⁶⁶, ES tuo pat metu toliau palaikys partnerystės ryšius su kitomis pasaulio šalimis, įgyvendinama iniciatyvas, grindžiamas Europos komandos principu, kurie esmė – jungti ES, valstybių narių ir finansų įstaigų išteklius.

⁶⁰ Ir toliau bus užtikrinamos galimybės mokslinių tyrimų srityje bendradarbiauti su kitais, toliau konkrečiai nenurodytais regionais ir šalimis.

⁶¹ *Visapusiškos strategijos su Afrika kūrimas* (JOIN(2020) 4).

⁶² Įgyvendinant Europos ir besivystančių šalių partnerystę klinikinių tyrimų srityje ir siūlomos įsteigti visuotinės sveikatos bendrosios įmonės veiklą.

⁶³ Be kita ko, įgyvendinant ES ir Afrikos Sąjungos partnerystes, susijusias su: ap rūpinimo maistu ir mitybos saugumu bei tvariu žemės ūkiu; klimato kaita ir tvaria energetika; tausios žvejybos partnerystės susitarimais.

⁶⁴ Pavyzdžiui, įgyvendinant Afrikos ir Europos inovacijų partnerystę.

⁶⁵ Be kita ko, remiant politikai formuoti svarbų mokslą, propaguojant atvirąjį mokslą ir įgyvendinant bandomąją programą „Afrikos mokslinių tyrimų iniciatyva mokslinei kompetencijai ugdyti“.

⁶⁶ Susitarimas dėl mokslo ir technologijų su Pietų Afrika.

Lotynų Amerika ir Karibai. Komisija padės įgyvendinti ES ir CELAC strategines mokslo, technologijų ir inovacijų veiksmų gaires⁶⁷, daugiausia dėmesio skirdama keturioms pagrindinėms bendradarbiavimo su šiuo regionu sritims: i) pasaulinių uždavinių; ii) tyrėjų judumo; iii) mokslinių tyrimų infrastruktūros; iv) inovacijų. Taip pat reikėtų siekti glaudžiau bendradarbiauti su Brazilija, Meksika, Argentina, Čile ir kitomis šiam regionui priklausančiomis ES šalimis partnerėmis tokiose srityse kaip žaliaji ir skaitmeninė pertvarka, sveikata arba bendrų tvaraus ekonomikos gaivinimo sprendimų kūrimas. Labai svarbų vaidmenį skatinant inovacijas ir mokslinius tyrimus Lotynų Amerikos ir Karibų jūros regione atliks intensyvėjantis su ES kosmoso programa susijęs bendradarbiavimas ir naujieji „Copernicus“ ir GALILEO centrai šiame regione.

Pietryčių Azijos valstybių asociacija (ASEAN). Bus stiprinamas regioninis bendradarbiavimas su ASEAN – palaikydama su ASEAN dialogą mokslo ir technologijų klausimais ES remia ASEAN vidaus bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje ir šios srities judumo veiksmus.

ES turėtų:

- siekti susitarti dėl ES ir Kinijos bendrų veiksmų gairių, susijusių su bendradarbiavimo mokslo, technologijų ir inovacijų srityje ateitimi, kad būsimam bendradarbiavimui būtų taikoma vienodų sąlygų ir abipusiškumo užtikrinimo sąlyga;
- įgyvendinti su ES ir CELAC mokslo, technologijų ir inovacijų veiksmų planu susijusias strategines veiksmų gaires (2021–2023 m.) ir remti ASEAN ir ES dialogą mokslo ir technologijų klausimais.

Komisija:

- pagal programą „Europos horizontas“ skelbiamuose kvietimuose teikti pasiūlymus numatys rinktinius tikslinius tarptautinio bendradarbiavimo abipusio intereso srityse veiksmus ir, kai tai bus pagrįsta atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes, išnaudos šalių prijungimo prie programos „Europos horizontas“ asocijuotųjų šalių teisėmis galimybes, kartu užtikrindama abipusiškumą, abipusę naudą ir pagarbą pagrindinėms vertybėms;
- parengs Afrikai skirtus strateginius mokslinių tyrimų ir inovacijų planus, susiedama Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės „Globali Europa“ programavimą su programa „Europos horizontas“, ir 2021 m. pagal pirmąsias programos „Europos horizontas“ darbo programas pradės įgyvendinti visapusišką plataus užmojo Afrikos iniciatyvą.

⁶⁷https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/strategy_on_research_and_innovation/documents/eu-celac_strategic-roadmap-2021-2023.pdf.

6. IŠVADA

Kad ES būtų lengviau stiprinti savo poziciją pasaulyje, ji turėtų stengtis įgyvendinti šią pasauliniu požiūriu grindžiamą strategiją, glaudžiai derindama veiksmus su valstybių narių strategijomis ir prirėkus naudodamasi EMTE pertvarkos forumu. Komisija stebės, kaip įgyvendinami šiame komunikate nustatyti veiksmai, ir vertins, kaip jie padeda siekti šios pasauliniu požiūriu grindžiamos strategijos tikslų, atsižvelgdama į tokius lyginamuosius rodiklius kaip palaikant daugiašalį bendradarbiavimą sutelktų tarptautinių investicijų į mokslinius tyrimus ir plėtrą apimtis, tarptautinių bendrų mokslinių publikacijų skaičius ir pažanga, daroma siekiant užtikrinti abipuses galimybes dalyvauti viešosiomis lėšomis finansuojamose mokslinių tyrimų ir plėtros programose. Padaryta pažanga pirmą kartą bus apžvelgta 2022 m. surengsimoje tarptautinėje konferencijoje. Vėliau Komisija kas dvejus metus Europos Parlamentui ir Tarybai teiks ataskaitas, pakeisiančias 2012 m. Komunikate dėl tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje⁶⁸ nurodytas įgyvendinimo ataskaitas ir su konkrečiomis šalimis susijusius planus.

Sparčiai kintančiame pasaulyje mokslas ir technologijos yra pagrindiniai veiksniai, skatinantys ir suteikiantys galimybę plėtoti užsienio politiką. Tačiau jie yra ir svarbus geopolitinės įtampos veiksnys. Todėl būtina stiprinti atvirumu, vienodų sąlygų užtikrinimo principu ir pagarba pagrindinėms teisėms bei vertybėms grindžiamą bendradarbiavimą ir didinti ES atvirą strateginį savarankiškumą. Šiame komunikate pristatytas naujas pasaulinis požiūris į mokslinius tyrimus ir inovacijas padės stiprinti pasaulinį pajėgumą kurti bendrų žmonijai kylančių uždavinių sprendimus ir didinti teigiamą ES įtaką pasaulyje.

---

⁶⁸ COM(2012) 0497 *final*.